

Suomen
urheilun
eettinen
keskus
SUEK ry

HÄIRINTÄ SUOMALAISESSA KILPAURHEILUSSA

Suunnistuksen osaraportti

Tämä osaraportti on tuotettu osana Suomen urheilun eettinen keskus SUEK ry:n Häirintä kilpaurheilussa -tutkimushanketta vuonna 2020. Suomen Suunnistusliitto on osallistunut tutkimushankkeeseen, jonka vuoksi liitolle on koottu tämä lajikohtainen raportti kehittämistyön tueksi. Vastavat lajikohtaiset raportit on koostettu tutkimuksen aineistosta kaikille yli 100 vastauksen lajeille. Lajiraportit eivät ole keskenään vertailukelpoisia, sillä vastaajien ikä- ja sukupuolijakaumat vaihtelivat lajeittain merkittävästi. Vertailtavuuteen vaikuttaa myös se, että kilpaurheilijan määrätelmä ei ole lajien kesken yhdenmukainen.

Taustatietojen kuvaus

Suunnistuksen osalta vastauksia häirintäselvitykseen tuli yhteensä **462**. Kysely lähetettiin liiton antamien tietojen mukaan 8324 urheilijalle, **vastausprosentiksi muodostui 6**. Vastausprosentti oli matala. Muihin lajeihin suhteutettuna lajin vastausprosentti oli tässä tutkimuksessa alemmaa keskitasoa. Sukupuolittain vastauksia tuli eniten miehiltä (238). Kilpailutason osalta suurin osa vastaajista oli kansallisen tason urheilijoita (343). Vastaajien ikäjakauma painottui etenkin 16–22-vuotiaisiin urheilijoihin. **Tarkemmat tilastot osaraportin tuloksista löytyvät liitteestä 1.**

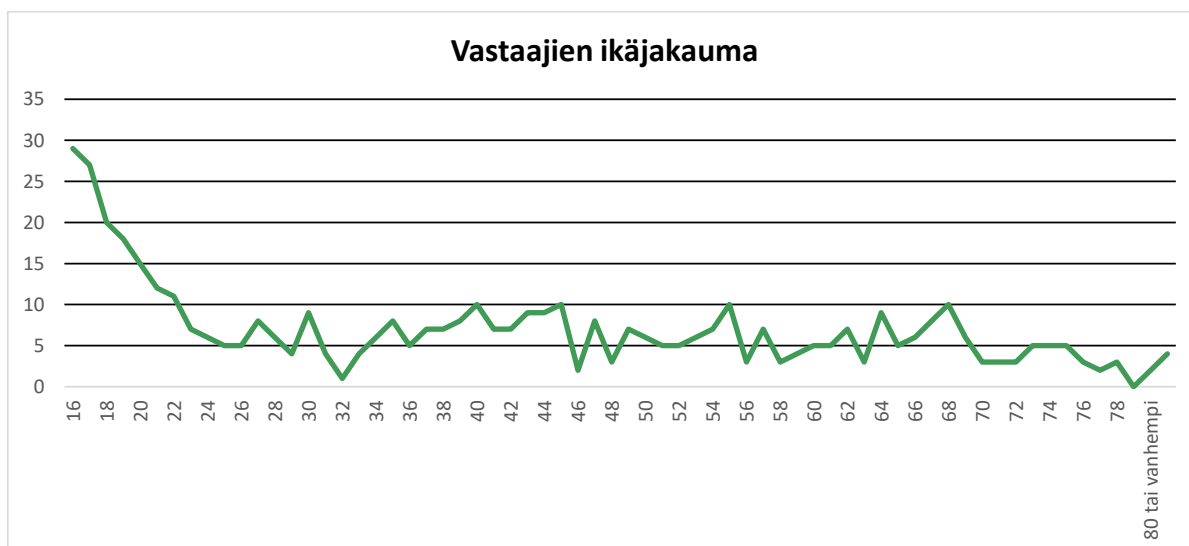
Kohdejoukko	Vastaukset	Vastaus %
8324	462	6

Sukupuolittain vastaukset jakautuivat seuraavasti:

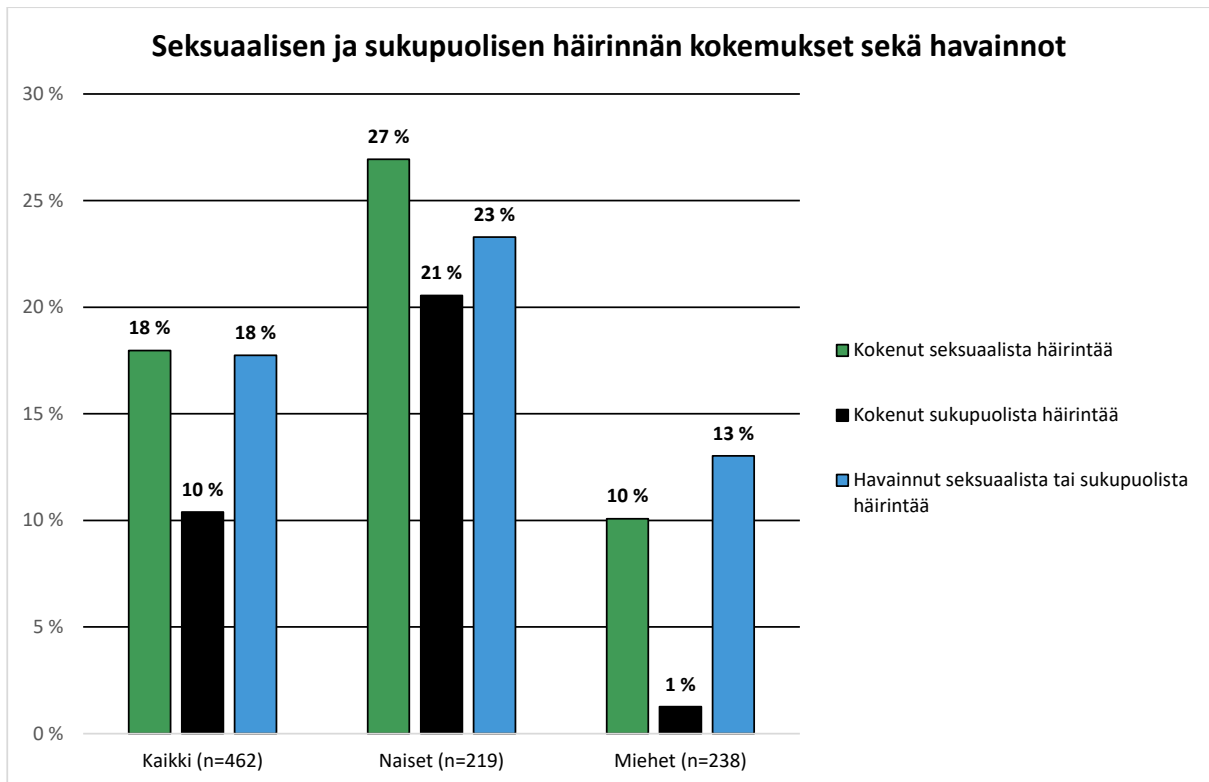
Nainen	219
Mies	238
Muu	3
En halua tai en osaa vastata	2

Kilpailutason mukaan vastaajat jakautuivat seuraavasti:

Kansallinen taso (esim. valtakunnalliset sarjat joukkuelajeissa, kansalliset kilpailut)	343
Alueellinen/piirikunnallinen taso (esim. aluemestaruuskilpailut, alueelliset sarjat joukkuelajeissa)	60
Nuorten kansainvälinen taso (Nuorten Olympia-, MM- tai EM-kisaedustus)	20
Aikuisten kansainvälinen taso (Olympia-, Paralympia-, MM- tai EM-kisaedustus)	17
Aikuisten maajoukkue taso	12
Nuorten maajoukkue taso	8
En halua tai en osaa vastata	2
En ole osallistunut kilpailutoimintaan viimeisen 5 vuoden aikana	0

Keskeiset tulokset

Suunnistuksen vastaajista 18 prosenttia oli kokenut viimeisen viiden aikana urheilutoiminnassa seksuaalista häirintää. Naisista seksuaalista häirintää oli kokenut 27 ja miehistä 10 prosenttia. **Koko tutkimuksen aineistoon verrattuna häirintäkokemukset olivat suunnistuksessa matalammalla tasolla.** Kokonaisaineistossa naisista seksuaalista häirintää oli kokenut 32 prosenttia ja miehistä 19 prosenttia.

Seksuaalisen häirinnän muodoista eniten suunnistuksessa oli koettu yleisempää häiritsevää puhetta (58 vastausta), sanallista seksuaalista häirintää (26 vastausta) sekä sanatonta seksuaalista häirintää (19 vastausta). Vakavampien muotojen osalta kaksi henkilöä kertoi joutuneensa raiskauksen tai raiskausyrityksen kohteeksi. Vastaajista 14 kertoi kokeneensa fyysistä seksuaalista häirintää.

Sukupuolisen häirinnän kokemukset olivat suunnistuksessa hieman harvinaisempia (naisista 21 prosenttia) kuin koko tutkimuksen aineistossa (naisista 23 prosenttia). Sukupuolisen häirinnän muodoista eniten oli koettu ominaisuuksien vähättelyä tai kyseenalaistamista sukupuolen perusteella (38 vastausta) ja syrjintää tai heikompaan asemaan asettamista sukupuolen perusteella (22 vastausta).

Seksuaaliseen häirintään olivat syyllystyneet eniten toiset urheilijat (40 prosenttia kaikista häiritsijöistä), yleisö, fanit tai someseuraajat (17 prosenttia) sekä valmentajat (11 prosenttia). Sukupuoliseen häirintään olivat syyllystyneet eniten toiset urheilijat (32 prosenttia), seuran, lajiliiton tai muun urheiluorganisaation edustajat (24 prosenttia) sekä valmentajat (18 prosenttia). Häirintään syyllystyneet olivat pääasiassa miehiä.

Vastaajista 65 prosenttia kertoi, ettei osannut sanoa onko oma lajiliitto puuttunut urheilussa tapahtuvaan häirintään tai tehnyt töitä häirinnän ehkäisemiseksi urheilussa.

Tulosten syventäminen

Tuloksia tarkastellessa ja tulkitessa tulee huomioida monta seikkaa. Tässä tutkimuksessa mukana olleita lajeja ei voida suoraan vertailla, sillä vastaajat painottuivat eri lajeissa eri tavoin. Eroja syntyi etenkin sukupuolijakaumien kohdalla. Esimerkiksi niissä lajeissa, joissa häirinnän kokonaistaso nousi korkeaksi, saattoi vastaajissa olla selkeästi enemmän nuoria naisia kuin lajeissa, joissa häirinnän yleisyys jäi matalammaksi. **Lajien väliseen vertailtavuuteen vaikuttaa myös se, että lajit saivat itse määritellä ne henkilöt, jotka luetaan kilpaurheilijoiksi.** Tämä on voinut johtaa eri lajeissa erilaisiin tulkintoihin. Myöskään tämän vuoksi lajien suora vertailu ei ole mielekäästä.

Tutkimuksessa tehtiin erillinen tilastollinen analyysi, jossa tarkasteltiin, onko häirintä ominaisempaa joillekin lajeille kuin toisille. Tässä analyysissä suljettiin pois ne tekijät, jotka vaikuttavat yleisesti häirinnän määrään (esim. nuorten naisten painottuminen vastaajissa) ja katsottiin, jääkö jäljelle lajin omaa vaikutusta.

Analyysissä havaittiin että suunnistus oli koko tutkimuksessa ainoa laji, jonka vaikutus seksuaaliseen häirintään oli sitä vähentävä. **Eli analyysin perusteella seksuaalisen häirinnän yleisyys on suunnistuksessa todellisuudessa matalampaa kuin muissa tutkimuksessa mukana olleissa lajeissa.**

Syytä sille, miksi juuri suunnistuksessa seksuaalisen häirinnän taso näyttöytyi matalampana kuin muualla, ei löydetty tämän tutkimuksen puitteissa. **Mahdollisia syitä on monia.** Käsiteltävät ilmiöt ovat monimutkaisia ja -ulotteisia kokonaisuuksia, joihin ei ole olemassa yksiselitteisiä vastauksia. Selittävien tekijöiden jäljelle pääseminen edellyttäisi tarkempia ja syvällisempiä lajikohtaisia analyysejä sekä perehtymistä, mikä ei ollut mahdollista tälle tutkimukselle asetetuissa raameissa.

Yksi vaihtoehto on, että erot seksuaalisen häirinnän yleisyydessä voitaisiin selittää jollain tekijällä, joka ei ollut mukana tämän tutkimuksen analyyseissä. Yksittäisissä kansainvälisissä tutkimuksissa seksuaalisen tai sukupuolisen häirinnän yleisyydessä ei ole havaittu merkittäviä eroja eri lajien välillä. Sama havainto on tehty myös yksilö- ja joukkueurheilun osalta. **Tutkimustieto aiheesta on vielä puutteellista. Tässä tutkimuksessa saatu tulos antaa kuitenkin positiivisia viitteitä lajin tilasta seksuaalisen häirinnän osalta.**

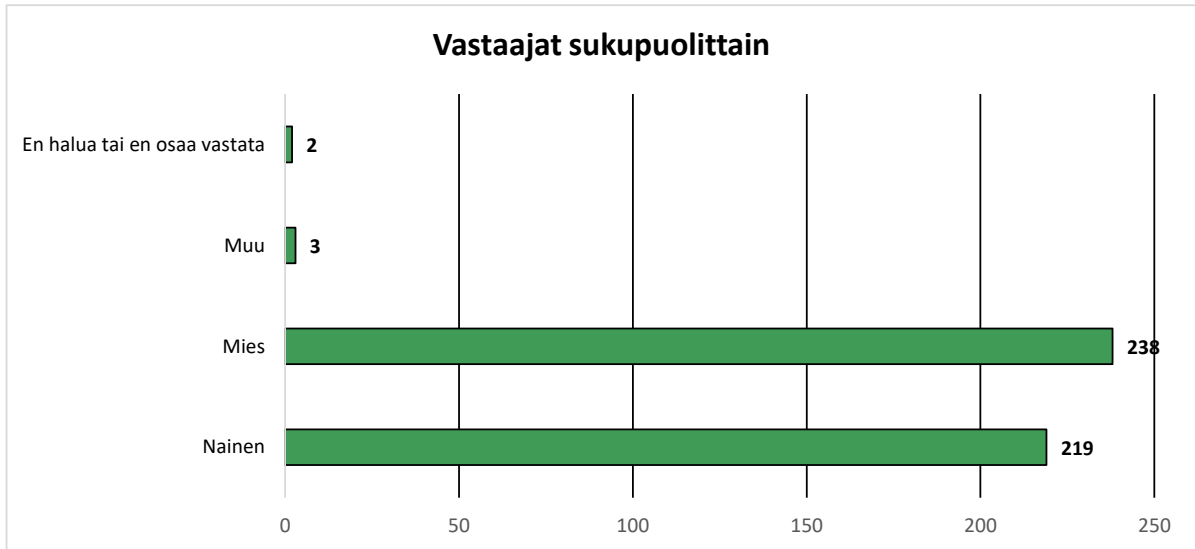
Tulosten yleistettävyys

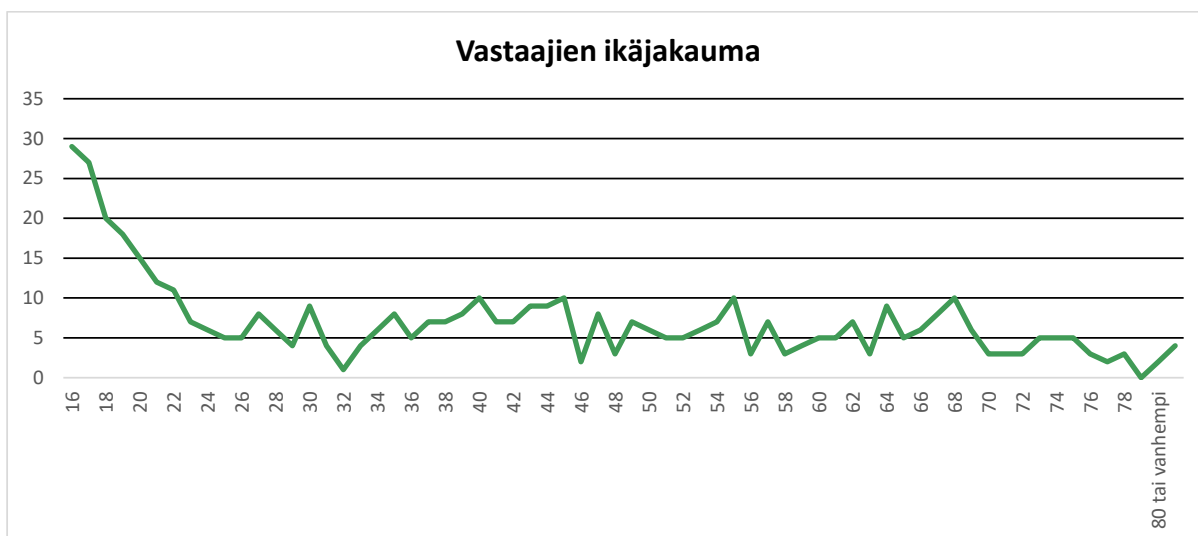
Tulosten yleistettävyyttä arvioidessa tulee huomioida, miten tutkimukseen vastanneet urheilijat edustavat koko lajin urheilijoita, eli lajin kokonaisjoukkoa. Tähän vaikuttaa muun muassa vastausprosentin suuruus sekä se, miten vastaajien sukupuoli- ja ikäjakauma edustaa kokonaisjoukkoa. Saatujen tietojen (liitto/SuomiSport-tietokanta) perusteella kokonaisjoukon sukupuolijakauma (lisenssiurheilijat 2019) jakautui siten, että lajin urheilijoista 34 prosenttia oli naisia ja miehiä 66 prosenttia. Kyselyyn vastanneiden osalta vastaavat prosentit olivat 49 prosenttia (naiset) ja 51 prosenttia (miehet). **Eli naiset vastasivat kyselyyn selvästi miehiä ahkerammin.** Vastaajien ikäjakauma edusti kohtalaisesti lisenssiurheilijoiden pohjalta arvioitua kokonaisjoukkoa.

Yhteenvedon voidaan todeta, että matalan vastausprosentin ja ikä- ja sukupuolijakaumien painottuneisuuden vuoksi tuloksiin tulee suhtautua suuntaa antavana.

Liite 1 : Osaraportin tilastot tuloksista

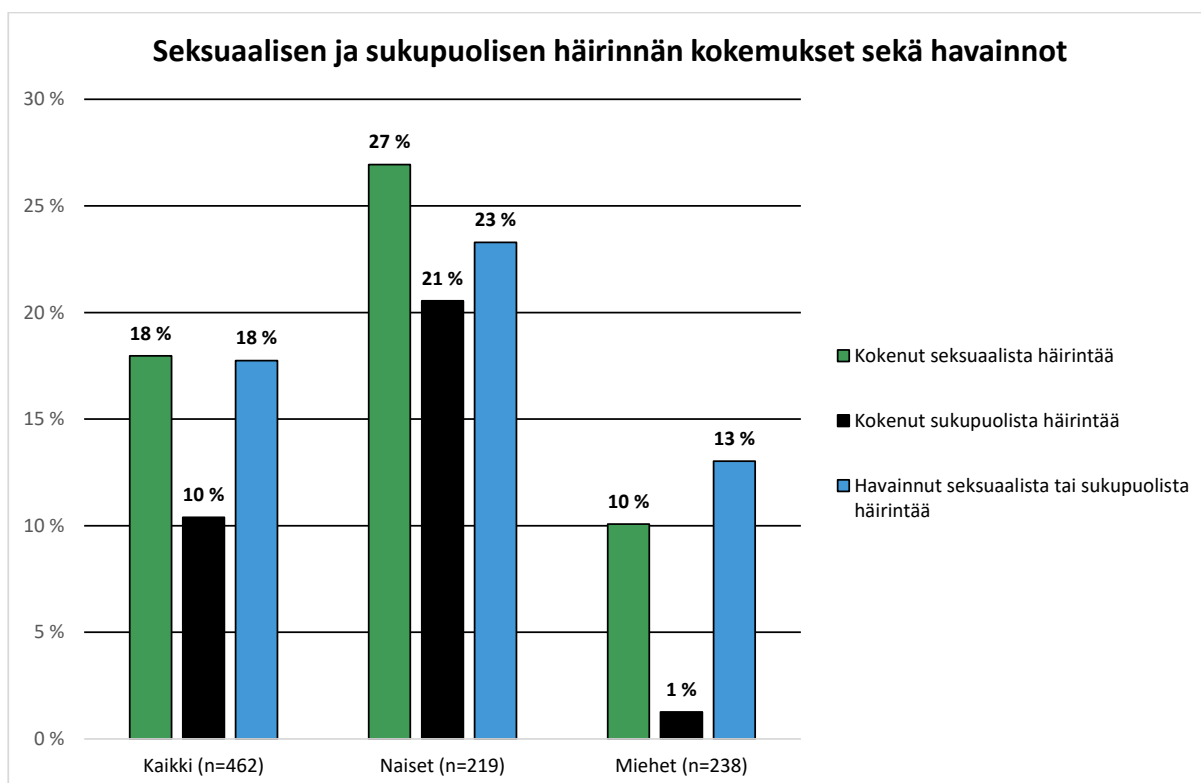
Taustatiedot

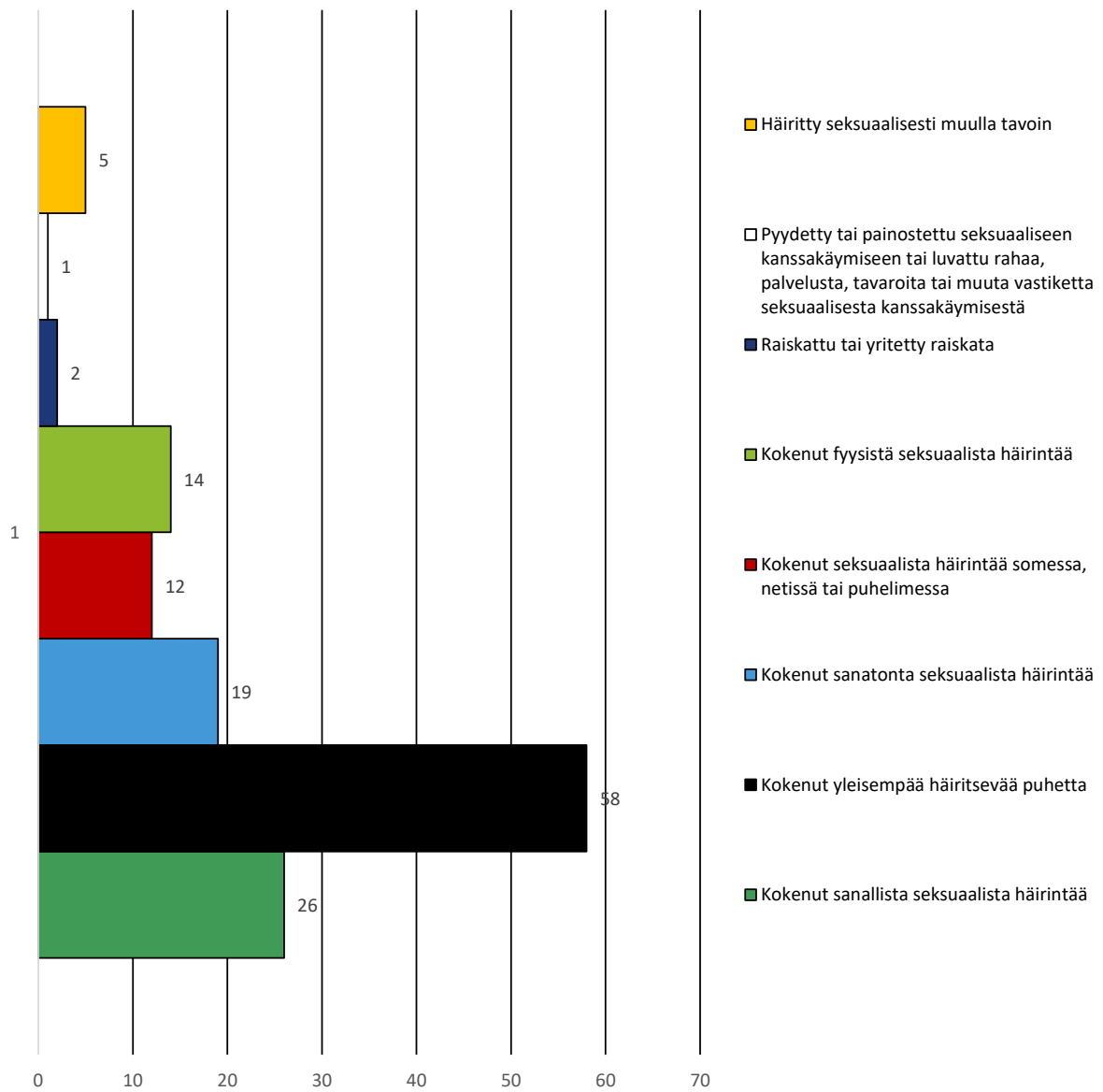

Tulokset

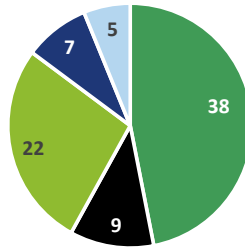
Kohdejoukko	Vastaukset	Vastaus %
8324	462	6

Viimeisen viiden vuoden aikana urheilutoiminnassa koetut seksuaalisen häirinnän muodot

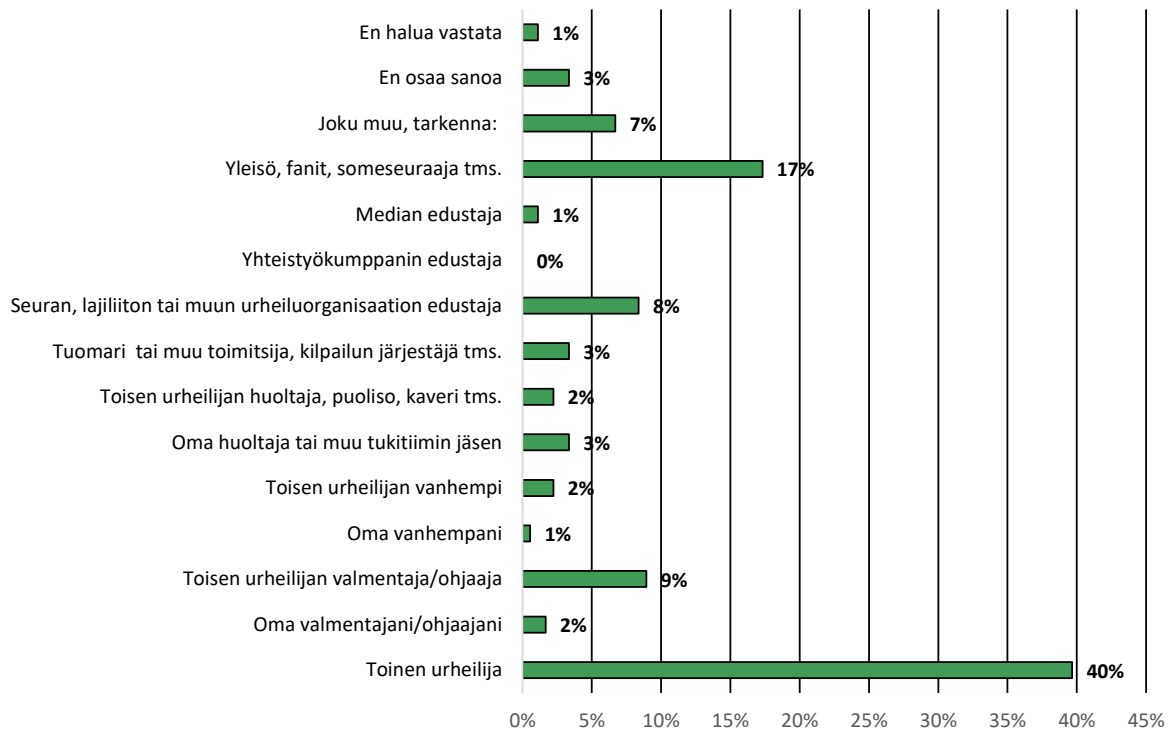

Viimeisen viiden vuoden aikana urheilutoiminnassa koetut sukupuolisen häirinnän muodot

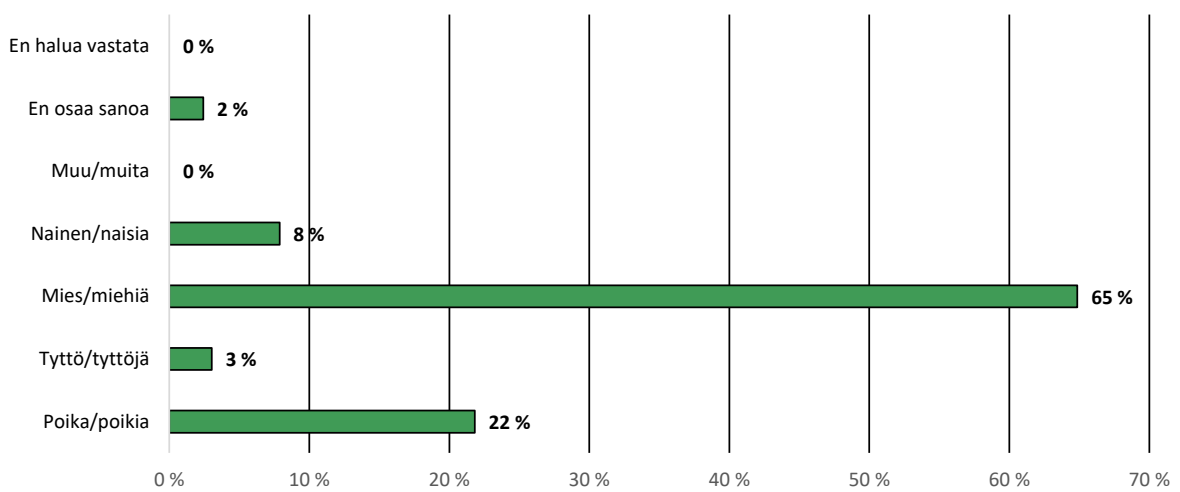

- Ominaisuuksia väheksytty tai kyseenalaistettu sukupuolen perusteella
- Sukupuolta tai tapaa ilmaista sitä halvennettu sanoin, elein tai teoin
- Syrytty tai asetettu muita huonompaan asemaan sukupuolesi vuoksi
- Haukuttu tai kiusattu sukupuolen perusteella
- Häiritty jollain muulla tavoin sukupuolen perusteella

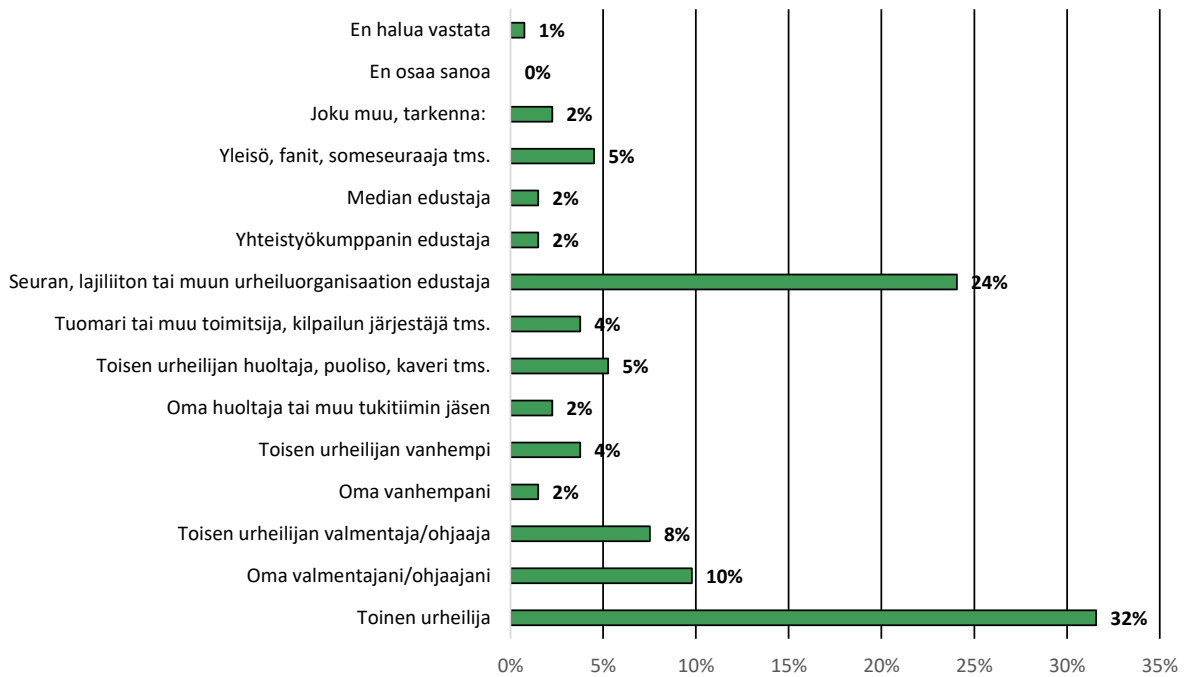
Seksuaaliseen häirintään syyllyneet (%)

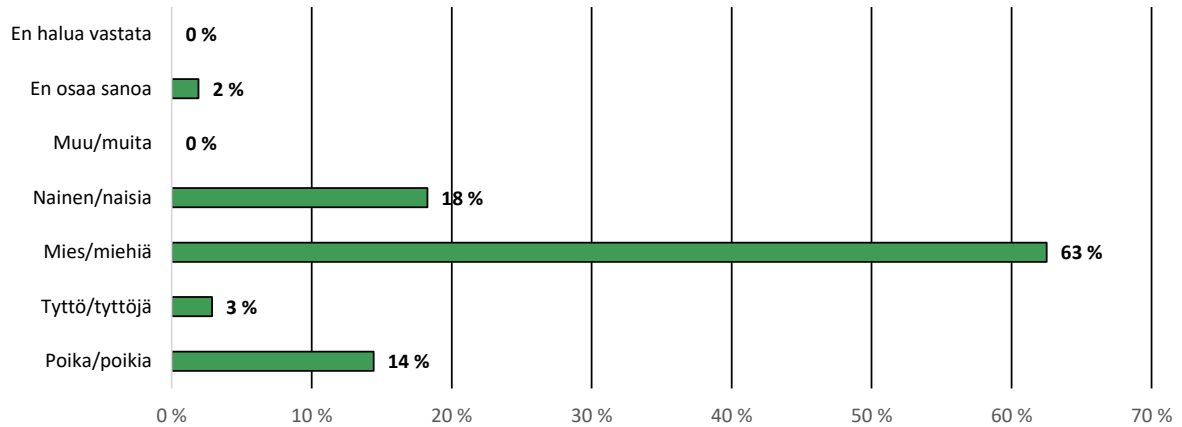
Seksuaaliseen häirintään syyllistyneiden sukupuoli (%)

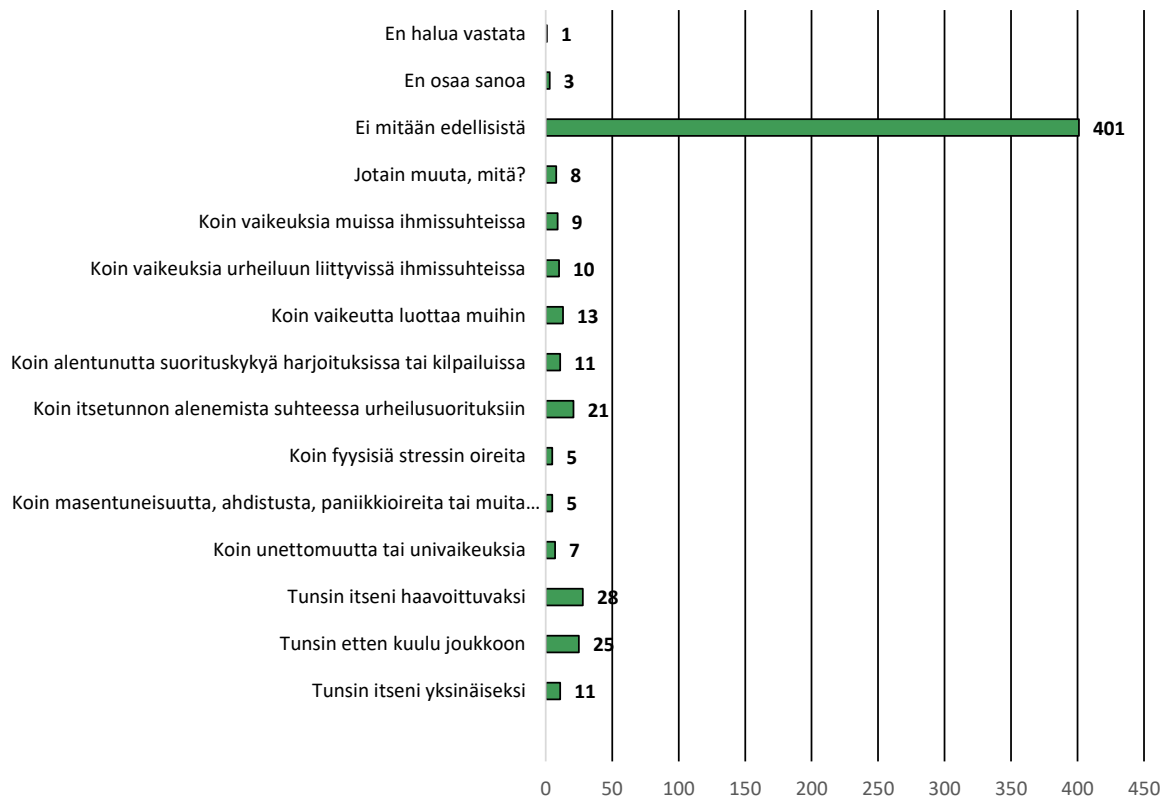
Sukupuoliseen häirintään syyllistyneet (%)

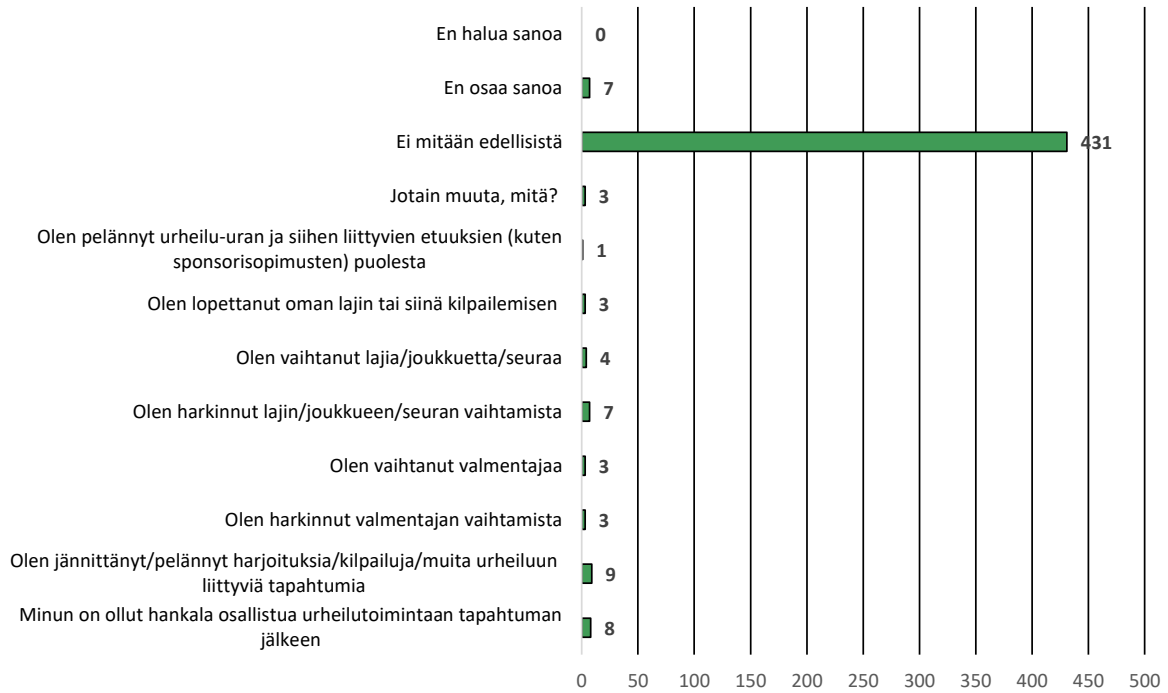
Sukupuoliseen häirintään syyllistyneiden sukupuoli (%)

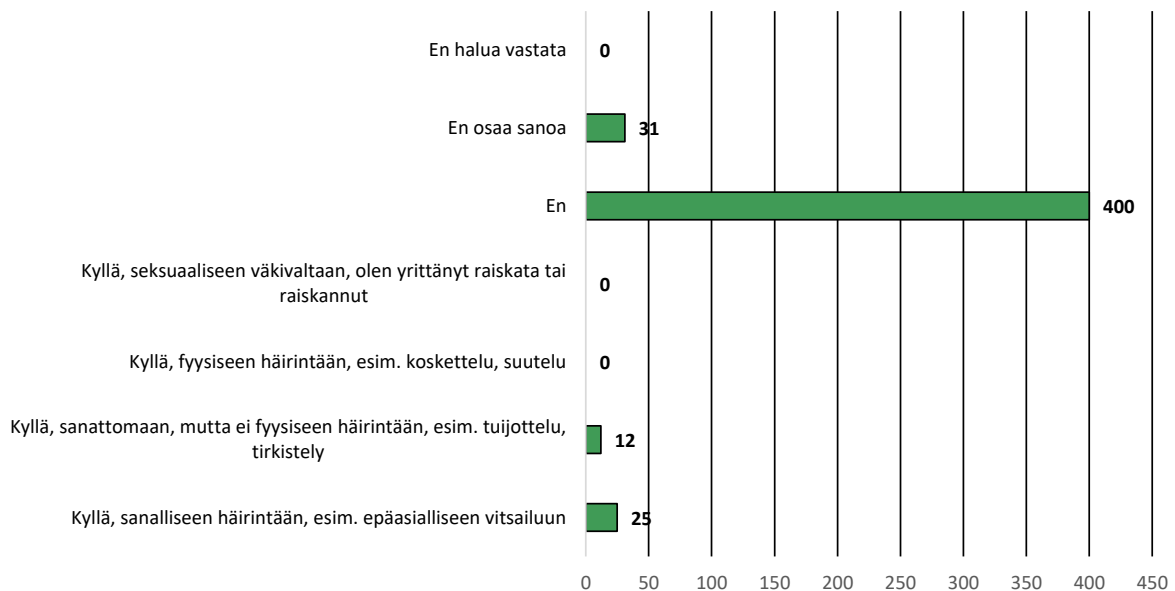
Kokemukset häirinnän psykologisista seurauksista

Kokemukset häirinnän seurauksista urheilutoimintaan liittyen

Oletko koskaan itse syyllistynyt urheilutoiminnassa seksuaaliseen tai sukupuoleen perustuvaan häirintään?

Onko oma lajiliittosi puuttunut häirintään urheilussa/ tehnyt töitä häirinnän ehkäisemiseksi urheilussa? (%)

